

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
105 წლის იუბილესადმი მიძღვნილი

ერთვნილი სამეცნიერო კონფერენცია

მსოფლიო ეკონომიკა კოსტპანდემიურ პერიოდში:
შედეგები და გამოწვევები
შრომების კრებული

© ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2023

ISBN 978-9941-36-111-1 (pdf)

ს ა რ ჩ ე ვ ი

ნინო აბესაძე, ნინო დოხტურიშვილი, ღვინის ტურიზმის განვითარების ტენდენციები კახეთის რეგიონში	11
Nino Abesadze, Nino Dokhturishvili, Development Trends of Wine Tourism in Kakheti Region	11
ოთარ აბესაძე, სისხლის სამართლის დამნაშავეთა სტატისტიკური მახასიათებლები საქართველოში თანამედროვე ეტაპზე	18
Otar Abesadze, Statistical Characteristics of Criminal Offenders in Georgia at the Modern Stage	18
ნინო ადამია, მცირე და საშუალო ბიზნესი საქართველოში და მათი ხელშეწყობის ინსტიტუტები და პროგრამები	25
Nino Adamia, Small and Medium Business in Georgia and its Institutions and Promotion Programs	25
ნანა ასლამაზიშვილი, მოწინავე ტექნოლოგიები, როგორც ეკონომიკის ფუნქციონირების მთავარი გენერატორი პოსტკოვიდურ რეალობაში	32
Nana Aslamazishvili, Frontier Technologies as the Main Driver of the Post-COVID Economy	32
გივი ბედიანაშვილი, პოსტპანდემური პერიოდის მაკროსისტემური სოციალურ-ეკონომიკური გამოწვევები	41
Givi Bedianashvili, Macrosystem Socio-Economic Challenges of the Post-Pandemic Period	41
ხათუნა ბერიშვილი, მცირე ბიზნესის ანტიკრიზისულ რეგულირების პროცესში სცენარული ტექნოლოგიების გამოყენება	47
Khatuna Berishvili, Using of Scenario Technologies in the Process of Anti-Crisis Regulation of Small Business.....	47
თეიმურაზ ბერიძე, საკუთრებისა და მართვის ურთიერთობის საკითხები (კვლევის ამოსავალი წერტილები)	54
Teimuraz Beridze, Ownership and Management Relationship Issues (Research Core Points).....	54
დავით გავარდაშვილი, დროის მენეჯმენტის აქტუალობა თანამედროვე მსოფლიოში	59
Davit Gavardashvili, Relevance of Time Management in the Modern World	59
ბერდია გათენაძე, საქართველოს ეკონომიკის გამოწვევები	65
Berdia Gatnadze, Economic Challenges of Georgia	65
სიმონ გელაშვილი, თეონა ხაბეიშვილი, ბიზნესის სფეროში შრომის ანაზღურების სტატისტიკური ტენდენციები საქართველოს ადმინისტრაციული რეგიონების ქრილში ძირითადი შინაარსი	72
Simon Gelashvili, Teona Khabeishvili, Statistical Trends of Labor Compensation in the Field of Business in terms of Administrative Regions of Georgia	72

თეა ლაზარაშვილი , ინოვაციური განვითარების თანამედროვე გამოწვევები	144
Tea Lazarashvili , Contemporary Challenges of Innovative Development	144
თამარ ლაზარიაშვილი , ფერმერულ მეურნეობათა ეკონომიკური გამოწვევები პანდემიის შემდგომ პერიოდში	152
Tamar Lazariashvili , Economic Challenges Facing Farms in the Post-Pandemic Era	152
მარინა მაისურაძე, მარიამ ვარდიაშვილი , საგარანტიო მომსახურების აღრიცხვის საკითხები ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით	157
Marina Maisuradze, Mariam Vardiashvili , Warranty Service Accounting Issues according to International Financial Reporting Standards	157
ელგუჯა მექვაბიშვილი , „ახალი ფინანსური რეალობის“ (სისტემის) შესაძლებლობები და გამოწვევები პოსტპანდემიურ პერიოდში	163
Elguja Mekvabishvili , Opportunities and Challenges of the “New Financial Reality” in Post-Pandemic Conditions.....	163
მარინე მინდორაშვილი, ლია ძებისაური , ბიზნეს სტატისტიკა პრეპანდემიურ და პანდემიის პერიოდებში: საქართველო და ევროკავშირი	172
Marine Mindorashvili, Lia Dzebisauri , Business Statistics in the Pre-Pandemic and Pandemic Periods: Georgia and the European Union	172
ნინო მიქელაძე , ფისკალური კონსოლიდაციის აუცილებლობა და არსებული გამოწვევები საქართველოში პოსტპანდემიურ პერიოდში	178
Nino Mikeladze , The Necessity of Fiscal Consolidation and Current Challenges in Georgia in Post Pandemic Period	178
ნინო მიქიაშვილი , სიღარიბის გლობალური მიზეზები და მცირე ღია ეკონომიკის ქვეყნების გამოწვევები	184
Nino Mikiashvili , Global Causes of Poverty and Challenges for Small Open Economies.....	184
ია ნაცვლიშვილი , ცირკულარული ბიზნეს მოდელის ინოვაცია-ხელშემწყობი ფაქტორები და ბარიერები	190
Natsvlishvili Ia , Circular Business Model Innovation- Supporting Factors and Barriers	190
ვლადიმერ პაპავა , რეტროეკონომიკის ზომბირების საფრთხის შესახებ	197
Vladimer Papava , On the Threat of Zombification of the Retroeconomy	197
ლევან საბაური, ნადეჟდა კვატაშიძე , ანჟელი ხორავა, ზეინაბ გოგრიჭიანი, პოსტპანდემიური პერიოდის ცვლილებების ასახვა ფინანსურ ანგარიშგებაში	203
Levan Sabauri, Nadezhda Kvatashidze, Anzheli Khorava, Zeinab Gogrichiani , Reflection of Post-pandemic Changes in Financial Statements.....	203
უშანგი სამადაშვილი , ქალთა როლი საქართველოს ეკონომიკის ინკლუზიურ ზრდაში	210
Ushangi Samadashvili , The Role of Women in the Inclusive Growth of Georgian Economy	210
რუსუდან სირბილაძე , საქართველოს ეკონომიკა პოსტპანდემიურ პერიოდში	221
Rusudan Sirbiladze , Georgian Economy in Post-Pandemic Period.....	221

ვლადიმერ პაპავა

პროფესორი, ეკონომიკური მეცნიერებათა დოქტორი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

რეტროეკონომიკის ზომბირების საფრთხის შესახებ

სტატიაში გამოკვლეულია COVID-19-ის პანდემიის პირობებში ეკონომიკის ზომბირების მექანიზმი. ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკაში, მის თუნდაც ხალაც ნაწილში მაინც გამოიყენება შედარებით მოძველებული ტექნოლოგიები. ეკონომიკის ეს ნაწილი, ანუ რეტროეკონომიკა, ზომბირების პროცესში ყველაზე ადვილად გრძელდება ნეკოეკონომიკაში, ხომედიც აბსოლუტურად მოძველებულ ტექნოლოგიებს ეფუძნება. რეტროეკონომიკის ზომბირების საფრთხის თავიდან ასაცილებლად აუცილებელია გაკოტრების კანონმდებლობაში შეიცვალოს უმთავრესი პრინციპი, მისი შედეგადაც პირობებში გახდება სიცოცხლისუნაყოფი ფირმების გაკოტრების გზით ლიკვიდაცია.

საკვანძო სიტყვები: რეტროეკონომიკა, ზომბირეკონომიკა, ნეკოეკონომიკა. გაკოტრების კანონმდებლობა

როგორც ცნობილია, 2020 წელს დაწყებულმა გლობალურმა პანდემიამ, რომელიც COVID-19 ვირუსის გავრცელებით იყო გამოწვეული, გლობალურ ეკონომიკურ კრიზისს დაუდო დასაბამი (Baldwin & di Mauro eds., 2020). ეს კრიზისი თავისი ბუნებით არ იყო ენდოგენური, რადგანაც ეკონომიკის წიაღში არ წარმოქმნილა; ის აშაკარად გამოხატული ეგზოგენური ხასიათისაა, რადგანაც ეკონომიკა მედიცინის მძევალი აღმოჩნდა (Papava, 2020a). სწორედ ამიტომ, COVID-19-ის პანდემიით გამოწვეული ეკონომიკური კრიზისი ატიპურად იქნა შეფასებული (Papava, 2020c).

ეს ატიპური გლობალური ეკონომიკური კრიზისი განაპირობა იმან, რომ COVID-19 ვირუსის გავრცელების შეფერხების ერთადერთი ქმედითი გზა ადამიანებს შორის უშუალო კონტაქტების მაქსიმალურად გამორიცხვა იყო, რის გამოც ეკონომიკის მთელი რიგი დარგების ფუნქციონირება დროებით იქნა შეჩერებული (Roach, 2020).

საყურადღებოა, რომ საქმიანობაშეჩერებული ფირმები სერიოზული პრობლემების წინაშე აღმოჩნდნენ, რადანაც ვერ ასრულებდნენ როგორც სახელმწიფოს წინაშე არსებულ საგადასახადო ვალდებულებებს, ისე ბანკებიდან აღებული კრედიტების მომსახურებას, რომ არაფერი ვთქვათ, დაქირავებულთა და მომწოდებლების წინაშე არსებულ ვალდებულებებზე. ამ ფონზე ეროვნული მთავრობებისთვის, ანტიპანდემიურ ღონისძიებებთან ერთად, საქმიანობაშეჩერებული ფირმების დახმარების აუცილებლობა წამოვიდა წინა პლანზე. სხვა სიტყვებით, ეროვნულ მთავრობათა მნიშვნელოვანი საზრუნავი საქმიანობაშეჩერებული ფირმების ბაზარზე შენარჩუნება გახდა, რათა პოსტპანდემიურ პერიოდში ეკონომიკის მერტ-ნეკლებად სწრაფი აღდგენა ყოფილიყო შესაძლებელი.

საყურადღებოა, რომ ენდოგენური ხასიათის მქონე 2008-2009 წლების გლობალური ფინანსური კრიზისის გამოცდილების უშუალო მისადაგება პანდემიით გამოწვეულ ხსენებულ ატიპიურ ეკონომიკურ კრიზისთან გაუმართლებელია. მიუხედავად ამისა, ეროვნულ მთავრობათა მიერ გატარებული ანტიკრიზისული ღონისძიებები, თავისი არსით, ხსენებულ გამოცდილებას მაინც ვერ გაცდა (Hatheway, 2020). კერძოდ, ბიზნესის ფინანსური მხარდაჭერისათვის ფირმებს დაუნესდათ საგადასახადო შეღავათები, მოხდა საბანკო დავალიანების გასტუმრების გადავადება, განხორციელდა საბიუჯეტო სუბსიდირება და ა.შ. მაშასადამე, ამ ტიპის ფინანსური დახმარება მოწოდებულია გადახდისუნარიანობის დაქვეითების პრობლემა შეუმსუბუქოს საქმიანობაშეჩერებულ ფირმებს.

გასათვალისწინებელია, რომ გადახდისუნარო ფირმების მიმართ გაკოტრებასთან დაკავშირებული კანონმდებლობით გათვალისწინებული ლიკვიდაციის მექანიზმების ამოქმედება არაკრიზისულ ვითარებაშიც კი არ არის მარტივი, ეკონომიკური კრიზისების დროს კი ეს

პრინციპულადაც შეუძლებელი ხდება. ამის ახსნა სულაც არ არის რთული თუ გავითვალისწინებთ, რომ კრიზისის დროს ფინანსური დახმარება ესაჭიროება ყველა ფირმას, მათ შორის ისეთებსაც, რომელთაც კრიზისის დაწყებამდეც არ ჰქონიათ გადახდისუნარიანობის პრობლემა, ანუ ფინანსურად სრულიად „ჯანსაღი“ იყვნენ. ეკონომიკური კრიზისის პირობებში კი, როცა ზოგადად ბიზნესი გადარჩენას მოითხოვს, პრაქტიკულად არც დროა ამისთვის და პოლიტიკურად შეუძლებელიცაა ეროვნული ეკონომიკიდან ცალკე გამოიყოს ის ფირმები, რომელთაც გადახდისუნარიანობის სირთულეები კრიზისის დაწყებამდეც ჰქონდათ.

რადგანაც კრიზისის პირობებში გადახდისუნარო ფირმების და ფინანსურად „ჯანსაღი“ ფირმების განცალკავება შეუძლებელია, ასევე შეუძლებელი ხდება ამ სიცოცხლისუნარო ფირმების მიმართ გაკოტრების შესახებ კანონმდებლობის ამოქმედება.

ისიც გასათვალისწინებელია, რომ ნებისმიერი ხელისუფლებისთვის პოლიტიკურადაც მიზანშეწონილი არ არის გაკოტრების კანონმდებლობის შესაბამისად გადახდისუნარო ფირმების ლიკვიდაციის პროცედურების დაწყება, რადგანაც ეს იმ უკმაყოფილო ამომრჩეველთა რიცხვს გაზრდის, რომლებმაც სამუშაო დაკარგეს. ამის გამო, COVID-19-ის პანდემიისას გაკოტრების კანონმდებლობის შესაბამისი მიმართულების გადასინიჯვა სულაც არ იყო გამორიცხული (Boon, 2020).

ფაქტია, რომ COVID-19-ის პანდემიით გამოწვეული ეკონომიკური კრიზისის პირობებში არა მარტო იზრდება გადახდისუნარო ფირმების რაოდენობა, არამედ, იმავდროულად, პოლიტიკური მოსაზრებების საფუძველზე უპირატესობა ენიჭება გაკოტრების ისეთ კანონმდებლობას, რომელიც ამ ფირმების ლიკვიდაციის შესაძლებლობას შეაფერხებს. საყურადღებოა, რომ პრობლემისადმი ამგვარი მიდგომა პოსტკრიზისული პერიოდისთვისაცაა დამახასიათებელი.

შედეგად, ერთი მხრივ, გადახდისუნარო ფირმების ლიკვიდაციის შეზღუდვა, და, მეორე მხრივ, ანტიკრიზისული პროგრამების ფარგლებში ზოგადად ბიზნესის, ხოლო, მათ შორის, ამ გადახდისუნარო ფირმების სახელმწიფოს მხრიდან ფინანსური მხარდაჭერა ეკონომიკის ფაქტობრივი ზომბირების გაზა (Stiglitz & Rashid, 2020).

როგორც ცნობილია, ეკონომიკის ზომბირების თეორია იაპონიაში გასული საუკუნის 90-იანი წლებში განვითარებული ფინანსური კრიზისის და ანტიკრიზისული ღონისძიებების განზოგადების შედეგად ჩამოყალიბდა (Hoshi, 2006). კერძოდ, ზომბი-ფირმა გადახდისუნარობის მიუხედავად საბანკო კრედიტის ხარჯზე ფუნქციონირებას მაინც აგრძელებს (Smith, 2003). ზომბიფირმებისთვის ამ კრედიტის ხელმისაწვდომობა კი მთავრობის მიერ გაცემულმა ფინანსურმა გარანტიებმა გახადა შესაძლებელი (Hoshi & Kashyap, 2005). ამ გზით ზომბიფირმებმა ზომბიბანკების, ერთობლიობაში კი ზომბიეკონომიკის გაჩენა განაპირობა (Kane, 2000). ეს ბანკები საერთოდ არ ფიქრობენ იმაზე, თუ რამდენადაა ამ სესხების დაბრუნება შესაძლებელი, რადგანაც მათი დაუბრუნებლობის შემთხვევაში ისინი სულაც არ ზიანდებიან, რადგანაც შესაბამისი ზარალის დაფარვა მთავრობის ფინანსური გარანტიის ხარჯზე ხდება (Ahearne & Shinada 2005, 368).

2008-2009 წლების გლობალური ფინანსური და ეკონომიკური კრიზისმა ეკონომიკის ზომბირების ხსენებული სქემა მთელ მსოფლიოზე განავრცო (Desjardins & Emerson, 2011; Harman, 2009; Onaran, 2012; Quigg, 2010). სამწუხაროდ, ეკონომიკის ზომბირება ამ კრიზისის შემდეგაც არ შეწყვეტილა. საყურადღებოა, რომ COVID-19-ის პანდემიით გამოწვეული ეკონომიკური კრიზისის დაწყებამდეც ეკონომიკის ზომბირების პრობლემამ განსაკუთრებული სიმწვავე შეიძინა (Krugman, 2020), ხოლო ამ კრიზისმა კი, როგორც მოსალოდნელი იყო, ზომბი-ფირმებისა და ზომბიბანკების რაოდენობა აშკარად გაზარდა (Papava 2020b; Roubini, 2022; Zingales, 2021).

ეკონომიკის ზომბირების საფრთხე განსაკუთრებული სიმწვავეთ ვლინდება რეტროეკონომიკასთან მიმართებაში. ეს უკანასკნელი ისეთი ეკონომიკაა, რომელშიც ფუნქციონირებენ

მსოფლიოს თანამედროვე მიღწევებთან შედარებით ტექნოლოგიურად ჩამორჩენილი ფირმები (ანუ რეტროფირმები) (Papava, 2017).

რეტროეკონომიკა იმით განსხვავდება ნეკროეკონომიკისგან (Papava, 2002, 2005), რომ ტექნოლოგიური ჩამორჩენილობის მიუხედავად რეტროფირმების მიერ წარმოებულ პროდუქციაზე მოთხოვნა ცალკეულ ბაზრებზე მაინც არსებობს, ხოლო ნეკროფირმების მიერ წარმოებულ პროდუქციაზე მოთხოვნა საერთოდ არ არსებობს, ამ ფირმების მიერ აშკარად მოძველებული ტექნოლოგიების გამოყენების გამო. სხვა სიტყვებით, თუ რეტროფირმებში შედარებით ჩამორჩენილი ტექნოლოგიები გამოიყენება, ნეკროფირმებში გამოყენებული ტექნოლოგიები აბსოლუტურადაა მოძველებული.

ეკონომიკის ზომბირების პროცესში ხდება ამ ეკონომიკის ნაწილის - რეტროეკონომიკის, ზომბირებაც. ზომბირებულ რეტროეკონომიკაში კი პრაქტიკულად შეუძლებელია ფირმების ტექნოლოგიური განახლება, რის შედეგადაც ზომბირებული რეტროეკონომიკა ნეკროეკონომიკაში ტრანსფორმირდება.

საყურადღებოა, რომ ნეკროეკონომიკასაც ახასიათებს ზომბირება, რაც მოცემული კონკრეტული ქვეყნის ნორმალურ ეკონომიკურ განვითარებას, სხვა თანაბარ პირობებში, პრაქტიკულად შეუძლებელს ხდის (Papava, 2010).

ამ არასახარბიელო ეკონომიკური პროცესის დაბლოკვის ერთადერთი ქმედითი გზა ეკონომიკის ზომბირებული ნაწილის და, განსაკუთრებით, ნეკროეკონომიკის ლიკვიდაციაა, რაც გაკოტრების კანონმდებლობის გამოყენების საფუძველზე უნდა განხორციელდეს. სამწუხაროდ, არასიცოცხლისუნარიანი ფირმების ბაზრიდან განდევნის ეს გზა პრაქტიკულად დაბლოკილია. კერძოდ, ჯერ კიდევ COVID-19-ის პანდემიის დაწყებამდე ევროკავშირში გაკოტრების კანონმდებლობის რეფორმირება იქნა წამოწყებული (Malakotipour et al, 2020), რომლის პრიორიტეტიც არის არასიცოცხლისუნარიანი ფირმებისთვის ე.წ. „მეორე შანსის“ მიცემა, რომლის თანახმადაც გადაუხდელი ვალების რესტრუქტურისაციის შედეგად ამ ფირმების გაკოტრება მაქსიმუმ სამი წლით უნდა იქნეს გადავადებული (Wallace & Pilkington, 2019). ამ გზით ხდება გაკოტრების ევროპული კანონმდებლობის ამერიკულ გამოცდილებასთან დაახლოება (მაგალითად, McCormack et al, 2016; Tilley, 2005).

საქართველოში სწორედ ამ ევროპული ტრენდის მიხედვით მოხდა გაკოტრების შესახებ კანონმდებლობის ტრანსფორმირება (Janus, 2016). კერძოდ, 2020 წელს საქართველოში მიღებულ იქნა ახალი კანონი „რეაბილიტაციისა და კრედიტორთა კოლექტიური დაკმაყოფილების შესახებ“, რომელიც ძალაში 2021 წლის 1 აპრილიდან შევიდა. ამ კანონის თანახმად, ისევე, როგორც ევროპულ კანონმდებლობაშია გათვალისწინებული, უნდა მოხდეს ფაქტობრივად გაკოტრებული ფირმის ბაზარზე სამი წლის ვადით შენარჩუნება. ხოლო მისი გაკოტრების რეჟიმში გადაყვანა მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი, თუ რეაბილიტაციის პროცესში აშკარა გახდება, რომ მოცემული ფირმა ამ რეაბილიტაციური შეღავათის მიუხედავად გადახდისუნარიანი მაინც ვერ გახდება.

სამწუხაროდ, როგორც აშშ-სა და ევროკავშირში, საქართველოშიც პრაქტიკულად შეუძლებელი ხდება ზომბირებული რეტროეკონომიკისა და ნეკროეკონომიკისგან გათავისუფლება. ისიც გასათვალისწინებელია, რომ საერთაშორისო გამოცდილების თანახმად, ყოველთვის გამოჩნდებიან გადახდისუნარო ფირმების ლობისტები, რომლებიც ყველაფერს გააკეთებენ იმის დასაბუთებისთვის, რომ ამ ფირმებს აქვთ მომავალი და მათი გაკოტრების გზით ლიკვიდაცია დაუშვებელია (Anderson, 2004, 199).

იმისთვის, რომ თავიდან იქნას აცილებული რეტროეკონომიკის ზომბირების გზით ნეკროეკონომიკის ჩამოყალიბების საფრთხე უცილებელია გაკოტრების მოქმედი კანონმდებლობის უმთავრესი პრონციპის შეცვლა. კერძოდ, ამ პრინციპის თანახმად აუცილებელია ბალანსის დაცვა კრედიტორების ინტერესებსა და პოტენციურად სიცოცხლისუნარიანი ფირმე-

ბის ვადაზე ადრე ლიკვიდაციის თავიდან აცილებას შორის (Stiglitz, 2001). სწორედ ეს პრინციპი ამართლებს ზემოხსენებული ე.წ. „მოკრე შანსის“ მიცემის აუცილებლობას.

იმისათვის, რომ არ ხდებოდეს ეკონომიკის, და კონკრეტულად რეტროეკონომიკის ზომბირება, რათა თავიდან ავიცილოთ ამ უკანასკნელის ნეკროეკონომიკაში გადაზრდის საფრთხე, გაკოტრების კანონმდებლობის მთავარი პრინციპი, ნაცვლად არსებულისა, უნდა ემყარებოდეს ბალანსის დაცვას კრედიტორების ინტერესებსა და არასიცოცხლისუნარიანი ფირმების დროულად ლიკვიდაციას შორის (Papava 2017, 460). მხოლოდ ამ გზით იქნება შესაძლებელი ბაზარზე მხოლოდ გადახდისუნარიანი ფირმების შენარჩუნება, რასაც ეკონომიკური განვითარებისთვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს.

ლიტერატურა

1. Ahearne, A.G., & Shinada, N. (2005). Zombie firms and economic stagnation in Japan. *International Economics and Economic Policy*, 2(4), 363–381. DOI: 10.1007/s10368-005-0041-1
2. Anderson, R.E. (2004). *Get out of the way: How government can help business in poor countries*. Washington: CATO Institute
3. Baldwin, R., & di Mauro, B. W., eds. (2020). *Mitigating the COVID economic crisis: Act fast and do whatever it takes*. London: CEPR Press. Retrieved from <https://cepr.org/publications/books-and-reports/mitigating-covid-economic-crisis-act-fast-and-do-whatever-it-takes>
4. Boon, G.-J. (2020). Amending insolvency legislation in response to the COVID-19 crisis. *Harvard Law School Bankruptcy Roundtable*, May 12. Retrieved from <https://blogs.harvard.edu/bankruptcyroundtable/2020/05/12/amending-insolvency-legislation-in-response-to-the-covid-19-crisis/>
5. Desjardins, L., & Emerson, R. (2011). *Zombie economics: A guide to personal finance*. New York: AVERY
6. Harman, C. (2009). *Zombie capitalism. Global crisis and the relevance of Marx*. Chicago: Haymarket Books
7. Hatheway, L. (2020). A COVID-19 emergency response plan. *Project Syndicate*, February 27. Retrieved from <https://www.project-syndicate.org/commentary/covid-19-economy-response-plan-by-larry-hatheway-2020-02>
8. Hoshi, T. (2006). Economics of the living dead. *The Japanese Economic Review*, 57(1), 30-49. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5876.2006.00354.x>
9. Hoshi, T., & Kashyap, A. (2005). Solutions to Japan's banking problems: What might work and what definitely will fail. In *Reviving Japan's economy: Problems and prescriptions*, edited by T. Ito, H. Patrick & D.E. Weinstein. Cambridge: The MIT Press, 147-195
10. Janus, H. (2016). Avoiding the insolvency of Georgia's insolvency law. Policy paper series [PP/01/2016]. Berlin/Tbilisi: German Economic Team Georgia. Retrieved from <https://iset-pi.ge/storage/media/other/2021-09-27/ec87c7c0-1f7f-11ec-bff6-692335998639.pdf>
11. Kane, E.J. (2000). Capital movements, banking insolvency, and silent runs in the Asian financial crisis. *Pacific-Basin Finance Journal*, 8(2), 153-175. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0927-538X\(00\)00009-3](https://doi.org/10.1016/S0927-538X(00)00009-3)
12. Krugman, P. (2020). *Arguing with zombies: Economics, politics, and the fight for a better future*. New York: W.W Norton & Company
13. Malakotipour, M., Perotti, E., & de Weijs, R. (2020). Unfair and unstable: EU bankruptcy reform requires more scrutiny. *VOX EU*, February 24. Retrieved from <https://cepr.org/voxeu/columns/unfair-and-unstable-eu-bankruptcy-reform-requires-more-scrutiny>
14. McCormack, G., Keay A., Brown S., & Dahlgreen J. (2016). *Study on a new approach to business failure and insolvency. Comparative legal analysis of the member states' relevant provisions and practices*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3eb2f832-47f3-11e6-9c64-01aa75ed71a1/language-en>
15. Onaran, Y. (2012). *Zombie banks: How broken banks and debtor nations are crippling the global economy*. Hoboken: John Wiley & Sons

16. Papava, V., (2002). Necroeconomics – the theory of post-Communist transformation of an economy. *International Journal of Social Economics*, 29(9-10), 796-805. DOI: <https://doi.org/10.1108/03068290210444421>
17. Papava, V. (2005). *Necroeconomics: The political economy of post-Communist capitalism*. New York: iUniverse
18. Papava, V., (2010). The problem of zombification of the postcommunist necroeconomy. *Problems of Economic Transition*, 53(4), 35-51. DOI: 10.2753/PET1061-1991530403
19. Papava, V. (2017). Retroeconomics – Moving from dying to brisk economy. *Journal of Reviews on Global Economics*, (6), 455-462. DOI: <https://doi.org/10.6000/1929-7092.2017.06.46> . Retrieved from <https://www.lifescienceglobal.com/independent-journals/journal-of-reviews-on-global-economics/volume-6/85-abstract/jrge/2929-abstract-retroeconomics-moving-from-dying-to-brisk-economy>
20. Papava, V. (2020a). Coronomic crisis: When the economy is a hostage to medicine. *Eurasia Review*, March 29. Retrieved from <https://www.eurasiareview.com/29032020-coronomic-crisis-when-the-economy-is-a-hostage-to-medicine-oped/>
21. Papava, V. (2020b). Features of the economic crisis under the COVID-19 pandemic and the threat of the zombie-ing of the economy.” *Bulletin of the Georgian National Academy of Sciences* 14(3), 128-134
22. Papava, V. (2020c). On the atypical economic crisis under the COVID-19 pandemic. *Economics and Business*, XII(4), 9-16
23. Quiggin, J. 2010. *Zombie economics: How dead ideas still walk among us*. Princeton: Princeton University Press
24. Roach, S.S. (2020). When China sneezes. *Project Syndicate*, February 24. Retrieved from <https://www.project-syndicate.org/commentary/china-coronavirus-shock-prospects-for-global-recession-by-stephen-s-roach-2020-02>
25. Roubini N. (2022). The Unavoidable Crash. *Project Syndicate*, December 2. Retrieved from <https://www.project-syndicate.org/commentary/stagflationary-economic-financial-and-debt-crisis-by-nouriel-roubini-2022-12>
26. Smith, D.C. (2003). Loans to Japanese borrowers. *Japanese International Economies*, 17(3), 283-304. [https://doi.org/10.1016/S0889-1583\(03\)00043-1](https://doi.org/10.1016/S0889-1583(03)00043-1)
27. Stiglitz, J.E. (2001). Bankruptcy laws: Basic economic principles. In *Resolution of financial distress: An international perspective on the design of bankruptcy laws*, edited by S. Claessens, S. Djankov, & A. Mody, 1-23. Washington: The World Bank
28. Stiglitz, J.E., & Rashid, H. (2020). Which economic stimulus works? *Project Syndicate*, June 8. Retrieved from https://www.project-syndicate.org/commentary/stimulus-policies-must-benefit-real-economy-not-financial-speculation-by-joseph-e-stiglitz-and-hamid-rashid-2020-06?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=c41ee7287a-sunday_newsletter_14_06_2020&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-c41ee7287a-93567601&mc_cid=c41ee7287a&mc_eid=e9fb6cbcc0&barrier=accesspaylog
29. Tilley, A. (2005). European Restructuring: Clarifying Trans-Atlantic Misconceptions. *The Journal of Private Equity*, 8(2), 99-103
30. Wallace, I., & Pilkington, C. (2019). Restructuring across Europe – A new era? *White & Case*, January 25. Retrieved from <https://www.whitecase.com/insight-alert/restructuring-across-europe-new-era>
31. Zingales, L. (2021). Attack of the COVID zombies. *Project Syndicate*, July 2. Retrieved from https://www.project-syndicate.org/commentary/separating-healthy-firms-from-corporate-zombies-by-luigi-zingales-2021-07?utm_source=Project%20Syndicate%20Newsletter&utm_campaign=df914751a4-sunday_newsletter_07_04_2021&utm_medium=email&utm_term=0_73bad5b7d8-df914751a4-93567601&mc_cid=df914751a4&mc_eid=e9fb6cbcc0&barrier=accesspaylog

Vladimer Papava

*Professor, Doctor of Economic Sciences
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

On the Threat of Zombification of the Retroeconomy

SUMMARY

The article discusses the mechanism of zombification of the economy in the context of the COVID-19 pandemic. In at least some part of any economy in any country, relatively outdated technologies are being used. This part of the economy, i.e. retroeconomy, due to zombification, can most easily transformed into a necroeconomy, based on absolutely outdated technologies. In order to avoid the danger of zombifying a retroeconomy, it is necessary to change the basic principle in bankruptcy law, as a result of which the liquidation of insolvent firms through bankruptcy becomes a priority.

Keywords: retroeconomics, zombie-economics, necroeconomics, insolvency, bankruptcy